

Dictamen en relació amb la consulta formulada per un Consell Comarcal sobre la petició d'accés a les dades personals contingudes en un expedient administratiu

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit sobre la petició d'accés a les dades personals contingudes en un expedient administratiu i la seva adequació a la normativa de protecció de dades.

S'adjunta còpia de la petició d'accés i d'un informe de la Coordinadora de l'Àrea d'Atenció a les Persones del Consell Comarcal en relació amb aquest assumpte.

Analitzada la petició i la documentació que l'acompanya, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent:

I

(...)

II

El Consell Comarcal manifesta, en el seu escrit de consulta, que els avis materns d'una menor sotmesa al règim d'acolliment en família extensa han sol·licitat, per mitjà d'un escrit (del qual s'adjunta còpia), que se'ls faciliti i remeti còpia per escrit de tots els documents, informes o resolucions en què constin dades personals de la seva titularitat i que estiguin en poder d'aquesta administració pública.

Així mateix, han sol·licitat informació sobre totes les dades de base de l'afectat, les resultants de qualsevol elaboració o procés informàtic, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades, els cessionaris de les dades i l'especificació dels concrets usos i finalitats per als quals es van emmagatzemar les dades.

En atenció a aquests fets, el Consell Comarcal sol·licita dictamen de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades sobre l'adequació de la petició d'accés a la normativa de protecció de dades, per tal de poder resoldre en conseqüència.

L'anàlisi d'aquesta qüestió s'efectua en els apartats següents d'aquest informe.

III

La Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD) té com a objecte *"garantir i protegir, pel que fa al tractament de les dades personals, les llibertats públiques i els drets fonamentals de les persones físiques, i especialment del seu honor i la seva intimitat personal i familiar"* (article 1).

Per tal de fer efectiu i protegir el dret fonamental a l'autodeterminació informativa, i la resta de drets citats, la LOPD estén el seu àmbit de protecció a les dades de caràcter personal, enteses com *"qualsevol informació referent a persones físiques identificades o identificables"* (article 3.a).

D'acord amb la Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, *"l'elecció dels familiars en l'acolliment simple o permanent en família*

extensa s'ha de fer tenint en compte, en tot cas, que els que volen acollir l'infant o l'adolescent han mostrat prou interès pel seu benestar, que hi ha vincle afectiu, que tenen la capacitat de preservar-lo de les condicions que van generar la situació de desemparament, i una aptitud educadora adequada. Així mateix, no hi ha d'haver oposició a l'acolliment per part de les persones que conviuen en el domicili dels acollidors" (article 127.4).

Aquesta valoració correspon als Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) dels ens locals (article 35.3 de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials).

Segons el Decret 2/1997, de 7 de gener, pel qual s'aprova el Reglament de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, *"per proposar la mesura de protecció adequada per a l'atenció i desenvolupament integral del menor, s'analitzarà i estudiarà la seva situació de risc i la realitat personal, social i familiar. L'anàlisi es portarà a terme en el propi medi natural del menor, o bé als centres d'acolliment o a les famílies acollidores. L'anàlisi de la situació de risc comportarà l'avaluació raonada de l'estat físic, psicològic, afectiu, educatiu i socio familiar del menor" (article 13).*

De conformitat amb l'informe emès per la Coordinadora de l'Àrea d'Atenció a les Persones del Consell Comarcal en l'expedient de la menor relatiu a l'adopció de mesures de protecció dels infants i adolescents desemparats, consistent en l'acolliment en família extensa, consta, entre d'altres informes, un "estudi de diagnòstic" sobre l'estat psicosocial del context familiar, personal i social de la menor.

Aquest estudi comprèn l'observació de diferents indicadors socials mitjançant la realització de diferents tasques que comporten la recollida d'un conjunt d'informació i de dades de diversa índole, com ara, entrevistes amb els avis i amb la mare de la menor o amb la mateixa menor, l'exploració de les possibilitats d'atenció de l'infant o adolescent per part de la família extensa, la realització de la devolució als avis i la mare o el seguiment periòdic de l'aplicació del pla de treball, tal i com es desprèn de l'informe adjuntat.

Per tant, tot i que la titularitat de l'expedient administratiu a càrrec de l'EAIA correspongui a la menor, tal i com afirma la Coordinadora en el seu escrit, cal fer avinent que la informació personal recollida i arxivada a l'expedient, si bé farà referència principalment a aquesta menor, també inclourà informació personal relativa a totes aquelles altres persones que hagin estat entrevistades per a la realització de l'estudi de diagnòstic esmentat, com és el cas, dels avis materns de la menor.

La LOPD estableix que s'entén per afectat o interessat *"la persona física titular de les dades que siguin objecte del tractament" (article 3.e), entenent, en aquest sentit, per tractament "les operacions i els procediments tècnics de caràcter automatitzat o no, que permetin recollir, gravar, conservar, elaborar, modificar, bloquejar i cancel·lar, així com les cessions de dades que derivin de comunicacions, consultes, interconnexions i transferències" (article 3.d).*

Així doncs, en la mesura que el Consell comarcal tracta dades de caràcter personal dels avis materns de la menor sotmesa al règim d'acolliment en família extensa per a la realització d'un estudi de diagnòstic, és clar que aquests, com a afectats o interessats, podran exercir davant d'aquesta administració pública els drets d'accés, rectificació, oposició i cancel·lació que la LOPD els hi reconeix (articles 15 i 16).

IV

L'article 15 de la LOPD reconeix el dret de l'afectat a obtenir informació del responsable del fitxer o tractament sobre les dades concernents a la seva persona, ja siguin dades concretes o totes les dades sotmeses a tractament, en els termes següents:

“1. L’interessat té dret a sol·licitar i obtenir gratuïtament informació de les seves dades de caràcter personal sotmeses a tractament, l’origen de les dades i les comunicacions efectuades o que es prevegin fer.

2. La informació es pot obtenir mitjançant la mera consulta de les dades per mitjà de la visualització, o la indicació de les dades que són objecte de tractament mitjançant escrit, còpia, telecòpia o fotocòpia, certificada o no, en forma llegible i intel·ligible, sense utilitzar claus o codis que requereixin l’ús de dispositius mecànics específics.

3. El dret d’accés a que es refereix aquest article només pot ser exercit a intervals no inferiors a dotze mesos, llevat que l’interessat acrediti un interès legítim a aquest efecte, cas en què el poden exercir abans.”

Per la seva banda, l’article 27 del Reglament de desplegament de la LOPD (RLOPD), aprovat pel Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, concreta que:

“1. El dret d’accés és el dret de l’afectat a obtenir informació sobre si les seves pròpies dades de caràcter personal estan sent objecte de tractament, la finalitat del tractament que, si s’escau, s’estigui realitzant, així com la informació disponible sobre l’origen de les dades esmentades i les comunicacions realitzades o previstes d’aquestes.

2. En virtut del dret d’accés, l’afectat pot obtenir del responsable del tractament informació relativa a dades concretes, a dades incloses en un determinat fitxer, o a totes les seves dades sotmeses a tractament.

No obstant això, quan raons de complexitat especial ho justifiquin, el responsable del fitxer pot sol·licitar de l’afectat que especifiqui els fitxers respecte dels quals vulgui exercir el dret d’accés, i a aquest efecte li ha de facilitar una relació de tots els fitxers.

3. El dret d’accés és independent del que atorguen als afectats les lleis especials i en particular la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.”

En el cas que s’examina, els avis materns de la menor han dirigit un escrit al Consell comarcal en què manifesten *“que (...) en ejercicio del derecho de acceso a los datos de titularidad de los afectados que suscriben, regulado en el artículo 15 de la LOPD y en los artículos 27 a 30 del RLOPD, solicitan del responsable del fichero:*

- Que nos facilite y remita copia por escrito de todos los documentos (...) obrantes en esa administración comarcal que contengan cualesquiera datos personales de nuestra titularidad como interesados o afectados según la ley.*
- Que la citada información se proporcione en copia escrita, se facilite en castellano, en forma legible e inteligible, sin utilizar claves o códigos que requieran el uso de dispositivos mecánicos específicos.*
- Que dicha información comprenda todos los datos de base de los afectados, los resultantes de cualquier elaboración o proceso informático, así como la información disponible sobre el origen de los datos, los cesionarios de los mismos y la especificación de los concretos usos y finalidades para los que se almacenaron.”*

Cap dubte pot oferir que l’escrit adreçat pels avis materns de la menor al Consell comarcal en relació amb l’expedient de la seva néta relatiu a l’adopció de la mesura de

protecció consistent en l'acolliment en família extensa constitueix un exercici del dret d'accés regulat a la LOPD i al RLOPD.

Així doncs, d'acord amb la legislació vigent en matèria de protecció de dades personals, el Consell comarcal, com a responsable del tractament de les dades personals que consten en l'expedient administratiu, ha de resoldre necessàriament la petició d'accés efectuada pels avis materns de la menor en el termini màxim d'un mes a comptar de la recepció de la sol·licitud (article 29.1 RLOPD).

És a dir, en el termini indicat el Consell comarcal ha de pronunciar-se sobre la procedència o no del dret exercit pels avis materns, obligació que persisteix, fins i tot, en el cas que no disposi de cap dada personal de les persones peticionàries (articles 25.2 i 29.1 RLOPD).

En el cas examinat, i en la mesura que a l'expedient de la menor constaria informació referent als seus avis materns, la petició d'accés efectuada per aquests hauria de ser estimada pel responsable.

Escau recordar que el dret d'accés regulat a la LOPD és un dret personalíssim i constitueix una de les facultats essencials que integren el dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal (article 18.4 CE). Tal com s'ha avançat, mitjançant el dret d'accés el titular de les dades pot conèixer quines dades sobre la seva persona són objecte de tractament. A més, aquest dret podria ser la base de l'exercici d'altres drets, com ara els de cancel·lació, rectificació o oposició. Per aquest motiu les limitacions a aquest dret d'accés han de ser sempre les mínimes possibles.

En aquest sentit, cal fer avinent que els únics casos en què la mateixa LOPD modula el dret d'accés en relació amb fitxers o tractaments públics es recullen al seu article 23 i es limiten a fitxers i tractaments de l'àmbit tributari i policial. En el cas que ens ocupa les dades personals a les que pretenen accedir els avis materns de la menor no es troben en cap d'aquests àmbits, de manera que no resultaria aplicable cap excepció de les establertes per la LOPD que pogués emparar la denegació d'aquest accés.

Ara bé, d'acord amb allò establert a l'article 30 del RLOPD, el Consell comarcal podria denegar l'accés sol·licitat pels avis materns de la menor si el dret d'accés ja s'hagués exercit en els dotze mesos anteriors a la sol·licitud (aspecte aquest que es descobreix), llevat que s'acrediti un interès legítim a aquest efecte, o si una llei o una norma de dret comunitari aplicable directament així ho preveïés o bé si aquestes impedeixen al responsable del tractament (el Consell comarcal) revelar als afectats el tractament de les dades a què es refereixi l'accés.

D'altra banda, cal assenyalar que el fet que en l'expedient o en la documentació sol·licitada consti informació personal referent a terceres persones (especialment, informació sobre els professionals que intervenen en el procediment) per sí mateix no és raó suficient per impedir l'efectivitat del dret d'accés, ja que es podria fer efectiu igualment prèvia ocultació o dissociació de les dades personals d'aquests tercers (article 5.1.e) RLOPD).

En cas que la sol·licitud d'accés sigui estimada, el Consell comarcal haurà de proporcionar la informació personal referent als avis materns de la menor *"de manera llegible i intel·ligible, sense que es facin servir claus o codis que requereixin l'ús de dispositius mecànics específics"* i *"haurà d'incloure totes les dades de base de l'afectat, les resultants de qualsevol elaboració o procés informàtic, així com la informació disponible sobre l'origen de les dades, els cessionaris de les dades i l'especificació dels concrets usos i finalitats per als quals es van emmagatzemar les dades"* (article 29.3 RLOPD).

El termini per fer efectiu aquest dret d'accés és de deu dies (article 29.2 RLOPD) i, atesos els termes en què s'efectua la petició dels afectats, la informació haurà

d'enviar-se mitjançant *“escrit, còpia o fotocòpia remesa per correu, certificat o no”* (article 28.1 RLOPD).

En el cas que el dret d'accés sigui denegat, totalment o parcialment, en el termini establert a l'efecte pel Consell comarcal, els avis materns de la menor poden interposar una reclamació davant aquesta Autoritat, per tal de determinar la procedència o la improcedència de la denegació (articles 18 LOPD i 29.1 RLOPD).

D'acord amb les consideracions fetes en aquest dictamen en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

En la mesura que en l'expedient d'una menor relatiu a l'adopció de mesures de protecció dels infants i adolescents desemparats, consistent en l'acolliment en família extensa, constin dades personals dels seus avis materns, aquests, com a afectats, podran exercir el seu dret d'accés davant del responsable del tractament d'aquestes dades, en els termes establerts a l'article 15 de la LOPD i als articles 27 a 30 del RLOPD.

El Consell Comarcal, com a responsable d'aquest tractament, ha de pronunciar-se sobre la procedència o no del dret exercit pels afectats en el termini màxim d'un mes, obligació que persisteix, fins i tot, en el cas que no disposi de cap dada personal de les persones peticionàries.

En cas de denegació, total o parcial, d'aquest dret d'accés, els afectats poden interposar una reclamació davant aquesta Autoritat, per tal de determinar la procedència o la improcedència de la denegació.

Barcelona, 4 de setembre de 2012